

Лендєл Р.А.

здобувач кафедри політології

*ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток етнополітичної ситуації в Україні характеризується підвищенням ролі національного чинника та зростанням національної свідомості етнічних груп у суспільно – політичному житті країни. У зв'язку з цим етнонаціональний розвиток українського суспільства потребує адекватного забезпечення політичними засобами і механізмами. Першочерговою потребою є прийняття цілісного політико-правового документа, який би окреслив стратегію розвитку усіх суб'єктів етнонаціональних відносин в Україні. Створення та реалізація ефективної системи тактико-стратегічних заходів, спрямованих на задоволення потреб усіх компонентів етнонаціональної структури українського суспільства, є вагомим чинником у творенні політично стабільної, демократичної та соціально-правової держави. Питання етнонаціональної політики активно вивчаються та прогнозуються широким колом українських суспільствознавців. Проте, незважаючи на таку різноманітність досліджень, здійснених науковцями, черговій спробі нормативно-правового закріплення етнонаціональної політики приділено недостатньо уваги. Так, чи не єдиною спробою аналізу проекту закону «Про Концепцію державної етнонаціональної політики України» [1, с. 16]. Однак Концепція і надалі потребує обговорення актуальних питань формування етнонаціональної української політики та вироблення пропозицій та зауважень щодо тексту проекту закону «Про Концепцію державної етнонаціональної політики України».

Метою державної етнонаціональної політики є сприяння загальнонаціональній консолідації українського народу. Це дуже позитивний аспект Концепції, адже в основі етнонаціональної політики лежить формування громадянської (політичної) нації. Приклад демократичних країн зі складною структурою культурних відмінностей показує, що навіть найліберальніші держави не лише дбають про права меншин, а й займаються політикою національного будівництва, формуванням культурного ядра політичної нації, включно з підтримкою та закріпленням єдиної офіційної мови, творенням та поширенням національних міфів та символів як складової процесу формування політичної нації та загальнонаціональної ідентичності [2, с. 39].

Другий розділ визначає основні принципи державної етнонаціональної політики. Однак серед 11 пунктів власне етнонаціональної політики стосуються лише 6. Інші принципи дублюють положення Конституції. Дублювання постулатів національного законодавства у Концепції державної національної політики професор К. Вітман вважає недоцільним. Оскільки вони вже і без того діють. Такі недоліки, вказує вчений, говорять про недосконалість структури Концепції та нелогічність її окремих положень

[1, с. 19]. Державна мова в Концепції постає як чинник соціальної єдності, консолідації українського народу. Окремо окреслено напрям етнонаціональної політики у вивченні державної мови національними меншинами України. Адже недостатнє володіння українською мовою є нагальною суспільно-політичною проблемою меншин, саме вона стає перешкодою в отриманні вищої освіти в Україні, не сприяє отриманню ними висококваліфікованої роботи, а отже, і досягненню престижних соціальних позицій у суспільстві. Поряд з цим Концепція впроваджує збалансовані та демократичні напрями державної етнонаціональної політики щодо збереження та розвитку мов національних меншин.

Одним із складових механізмів реалізації державної етнонаціональної політики Концепція називає діяльність Ради з питань етнонаціональної політики при Президентові України як консультативно-дорадчого органу, що сприяє налагодженню діалогу між органами державної влади і об'єднаннями громадян, утвореними за національною ознакою, підвищенню їх ролі у процесі прийняття управлінських рішень щодо розвитку своєї етнічної, культурної, мовної самобутності. Проте Указом Президента України від 2 квітня 2010 р. цей консультативно-дорадчий орган був ліквідований. Основним завданням Ради, відповідно до її Положення, стало розроблення пропозицій щодо сприяння формуванню та реалізації державної етнонаціональної політики, спрямованої на збереження громадянської злагоди в суспільстві, гармонізацію міжнаціональних відносин, консолідацію та розвиток української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також щодо розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншин України [3]. Отже, Рада зосереджувала діяльність на розробленні концепції етнонаціональної політики, моніторингу і експертній оцінці стану справ у етнонаціональній сфері, розробленні комплексних міжвідомчих програм і експертизі окремих законопроектів у цій галузі. Залишається сподіватись, що з ліквідацією Ради з питань етнонаціональної політики не припиниться розроблення та удосконалення правових регуляторів етнонаціональної сфери. Так, за результатами зустрічей з керівництвом Ради Європи, Глава держави дав Урядові низку доручень, серед яких: підготувати на розгляд Верховної Ради законопроект «Про Концепцію державної етнонаціональної політики України» та нову редакцію закону України «Про національні меншини в Україні» з обов'язковим урахуванням висновків Венеціанської комісії та відповідно до Рамкової конвенції Ради Європи закон «Про захист національних меншин».

Загалом можна стверджувати, що у змісті останнього законопроекту «Про Концепцію державної етнонаціональної політики України» враховано критику попередніх проектів Концепцій та сучасні наукові, політичні погляди в сфері етнонаціональної політики. Однак Концепція не запроваджує визначення термінів вітчизняного законодавства, що регулюватимуть етнонаціональні відносини. Більше того, Концепція залишає поза увагою інші суб'єкти етнонаціональних відносин, окрім нації та національних меншин. Величезним позитивом Концепції є те, що в ній враховано вимоги

демократичних норм, які оберігають права більшості, так само, як і права меншин, забезпечують формування єдиної політичної української нації. Пошук ефективних шляхів консолідації усього суспільства та нових підходів до розвитку і зміцнення сучасної української політичної нації може стати предметом подальших наукових досліджень.

Література

1. Вітман К. Державна етнонаціональна політика України: чергова спроба концептуалізації / К. Вітман // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. – Одеса, 2009. – Вип. 36. – С. 15–26.
2. Колодій А. Культурний плюралізм і етнонаціональна політика / А. Колодій // Україна: подолання розбіжностей – розвиток особливостей. – К., 2007. – Вип. 4. – С. 34–51.
3. Про Положення про Раду з питань етнонаціональної політики: Указ Президента України від 18.07.2006 р. № 625/2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/4734.html>.

Малиха М.І.

аспірант

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ФРАНЦІЯ ТА НІМЕЧЧИНА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: МІГРАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

Активізація глобалізаційних процесів та їхнє проникнення у всі сфери суспільного життя робить очевидним той факт, що сьогодні зовнішня політика держави та її міжнародний вектор багато в чому визначають її спроможність позиціонувати себе на світовій арені як сильну країну.

Глобалізація є продуктом людської цивілізації, певним етапом її розвитку, коли державні кордони окремих країн стали затісними для розвитку їх національних економік, а переплетіння економічних зв'язків між економічними суб'єктами різної національної приналежності призвело до утворення глобальних (світових) ринків і виявило високий ступінь взаємної політичної та економічної залежності багатьох країн.

Франція та Німеччина є рушійними силами у процесах політичної інтеграції, що покладає на них ряд додаткових зобов'язань, адже політична інтеграція вимагає кардинально іншого підходу, аніж економічна: тоді як економічне зближення в його початковій формі може здійснюватися «знизу вгору», тобто шляхом зростання обмінів завдяки ліквідації бар'єрів, то політична інтеграція потребує політичної волі і спільних зусиль керівництва країн, спрямованих на легітимізацію даного процесу. Це пояснюється в першу чергу тим, що політична інтеграція впливає безпосередньо на політичну ідентичність держав-членів. Саме тому характер узгодження